

OPINNÄYTETYÖ

Parempi oppimisympäristö kaikille Ohjaajan tärkeys ammattioppilaitoksessa

Kaisa Ala-Korpela

Yhteisöpedagogi AMK
(210 op)

12/2024

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Yhteisöpedagogin koulutus (AMK)

Tekijät: Kaisa Ala-Korpela

Opinnäytetyön nimi: Parempi oppimisympäristö kaikille: Ohjaajan tärkeys ammattioppilaitoksessa.

Sivumäärä: 36 ja 10 liitesivua

Työn ohjaaja: Satu Riikonen

Työn tilaaja: Maarit Honkanen, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

Opiskelu toisella asteella tuli pakolliseksi alle 18-vuotiaille laajennetun oppivelvollisuuslain puitteissa. Opiskelumotivaatio saattaa olla hukassa, jolloin kiinnostuksen puute voi näyttäytyä häiriökäytöksenä. Ohjaajan läsnäolo tunnilla voi rauhoittaa oppituntia. Ohjaajalla on aikaa auttaa oppilasta yksilöllisesti sekä motivoida opiskelijaa hänen tehtävissä. Näin ollen myös opettaja saa keskittyä opetustyöhönsä. Ohjaajien resurssin oikea aikainen käyttö lisää opettajan opetuksen merkittävyyttä.

Tässä opinnäytetyössä on kerätty ammattioppilaitoksen ammatillisilta ja yhteisten tutkinnon osien opettajilta kokemuksia ohjaajien tärkeydestä oppitunneilla. Keräsin aineistoni kyselyllä, jonka tein Webropol-sovelluksella. Kysely lähetettiin sähköpostitse kaikille Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian Upseerikatu 11:ssä työskenteleville opettajille ja siihen vastattiin anonyymisti. Toisena menetelmänä käytin haastattelua. Haastattelin kahta opettajaa, jolloin sain tarkempia vastauksia joihinkin kysymyksiin. Haastattelun kysymykset nousivat kyselyn tuloksista.

Tulosten perusteella ohjaajan rooli pääsääntöisesti koetaan erittäin tarpeellisena lisänä opetuksessa. Tuloksissa oli maininta ohjaajien tarpeettomuudesta omalla ammattialalla, mutta silti ymmärrettiin, että ohjaaja on jollain muulla alalla välttämättömyys. Tuloksissa nousi esiin, että jatkossa rahoitusta ammatillisessa koulutuksessa tulisi ohjata opiskelijoiden tukemiseen oppitunneilla, jotta opiskelijoiden tarpeet voidaan täyttää tehokkaasti.

Kehittämistehtävänä tein huoneentaulun, jossa on kuvattu ohjaajan eri tehtäviä niin oppitunneilla, oppitunnin ulkopuolella sekä koulun ulkopuolisissa tapahtumissa.

Asiasanat: Ohjaaja, ammattioppilaitos, oppiminen, tuki

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences

Name of the Degree Programme in NGO and Youth Work, Bachelor's Degree

Author: Kaisa Ala-Korpela

Title: A better learning environment for everyone: The importance of the instructor in vocational education

Number of Pages: 36 and 10 attachment pages

Supervisor: Satu Riikonen

Commissioned by: Maarit Honkanen, Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia

Secondary education became compulsory for those under 18 under the extended compulsory education law. The motivation to study may be lost, in which case lack of interest may be seen as disruptive behaviour. The presence of an instructor in class can calm the lesson down. The instructor has time to help the student on an individual basis and to motivate the student in their tasks. This also allows the teacher to concentrate on their teaching work. Timely use of instructor resources increases the relevance of the teacher's teaching.

This thesis has collected experiences from vocational and common unit teachers in vocational schools of the importance of instructors in the classroom. I collected my data through a questionnaire that I administered using Webropol application. The questionnaire was sent by e-mail to all teachers of the Espoo Omnia Upseerikatu 11 campus and answered anonymously. I used an interview as a second method. I interviewed two teachers who gave me more detailed answers to some of the questions. The interview questions were based on the results of the questionnaire.

The results show that the role of the instructor is generally perceived as a very necessary addition to the teaching process. There was mention in the results of the lack of need for instructors in some study fields, but it was still understood that an instructor is a necessity in others. The results showed that, in future, funding in vocational education and training should be directed towards supporting the students in lessons in order to effectively meet the needs of students.

As a development task, I made a room chart describing the different tasks of an instructor in the lesson, outside the lesson and at extracurricular events.

Keywords: Instructor, vocational school, learning, support

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO.....	5
2	ESPOON SEUDUN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ OMNIA	7
3	TIETOPERUSTA.....	9
	3.1 Ohjaajuus	9
	3.2 Työrauhan vaikutus koulussa.....	10
	3.3 Kouluviihtyvyyden vaikutus oppimiseen	11
	3.4 Koulun merkitys nuoren kehitykseen	13
4	KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT.....	15
	4.1 Tutkimusmenetelmät ja aineiston kerääminen.....	15
	4.2 Aineiston analyysi.....	17
5	TULOKSET JA ANALYYSI	18
6	KEHITTÄMISEHDOTUS.....	26
7	POHDINTA JA JATKOKEHITYS	29
	7.1 Jatkokehittämisideat.....	29
	7.2 Pohdinta	29
	7.3 Tilaajan palaute.....	30
	LÄHTEET	33
	LIITTEET	36

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on kerätä tietoa opettajilta ohjaajien tärkeydestä ammattikoulussa. Opinnäytetyössäni kysyn ammatillisen oppilaitoksen opettajilta ohjaajan tarpeellisuudesta, ohjaajaresurssin onnistumisesta sekä ohjaajan työnkuvan selkeydestä. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, miten opettajat kokevat käytännössä ohjaajien työn ja työnkuvan osana opetusta ja oppilaitoksen arkea. Miten ohjaajien läsnäolo vaikuttaa opetuksen sujuvuuteen ja oppimistuloksiin ja näin ollen tuoda esiin ohjaajan työn merkitys opetuksessa.

Ohjaajien työnkuvan kehittäminen ja selkeyttäminen parantaa yhteistyötä eri toimijoiden välillä, kuten opettajien ja oppilashuollon kanssa tai työelämän kanssa. Työnkuvan selkeys auttaa kohdentamaan ohjaajan työaikaa ja resurssia, joten näin ohjauksen laatu ja saavutettavuus paranee.

Oppivelvollisuusiän noustua koskemaan alle 18-vuotiaita saattaa aiheuttaa sen, että ammatilaisille hakeutuu nuoria, joita ala ei kiinnosta, jolloin motivaatio opiskella on heikko.

Luotto omiin kykyihin horjuu ja vastuunotto itsestään koetaan muiden vastuuksi. Työelämä tuntuu kaukaiselta vielä opiskeluaikana, jolloin sinne pääseminen ei motivoi opiskelijaa. (Huh-tala & Lilja, 2008, s. 25.)

Kiinnostuksen puute opiskeltavaan asiaan saattaa ilmetä häiriökäytöksenä. Opettajilla on fokus opetuksessa, jolloin aikaa puuttua häiriökäyttäytymiseen ei välttämättä ole. Ohjaajan läsnäolo oppitunnilla voi rauhoittaa tilannetta. Heidän on mahdollista huomioida opiskelijan yksilölliset tarpeet sekä motivoida opiskelijaa.

Opintojen alkaessa into opiskella voi olla kovinkin suuri. Opintojen edetessä into saattaa heiketä nopean opiskelu aikataulun tai yksittäisen oppiaineen vuoksi, jos pärjääminen siinä on vaikeaa. Into voi myös kadota, jos ammattiala on valittu vain kavereiden vuoksi tai miellyttääkseen vanhempia. (Opinvoimala, n.d.)

Toisaalta ohjaajat voivat myös mahdollistaa opettajalle yksilöopetuksen antamista opiskelijalle. Ohjaajien resurssin oikea aikainen käyttö lisää opettajan opetuksen merkittävyyttä.

Tutkimuskysymykseni olivat:

- Miten ammatillinen opettaja kokee ohjaajan roolin osana opetusta?

- Miten eri tavoin opettajan näkökulmasta ohjaaja voi tukea opiskelijaa ja opettajaa oppitunnilla?

Aineistonkeruu menetelmänä käytin kyselyä, joka oli suunnattu Omnian Upseerikatu 11 ammatillisille ja yhteisten tutkinnon osien opettajille. Haastattelin myös kahta opettajaa, joilla tiesin olevan kokemusta ohjaajan läsnäolosta tunneilla ja halua ohjaajan työnkuvan kehittämiseen. Kyselyn ja haastattelusta nousseita asioita on hyödynnetty jatkokehitysehdotuksissa.

2 ESPOON SEUDUN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ OMNIA

Opinnäytetyön tilaaja on Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia. Kutsun tilaajaa opinnäytetyössäni Omniaksi, jota tilaajasta yleisesti käytetään. Omnia on Espoossa ja Kirkkonummella toimiva ammatillinen toisen asteen oppilaitos. Omistajina Omnialla ovat Espoo, Kauniainen ja Kirkkomummi.

Omnia ammattioppilaitoksissa voi ammatillisten perustutkintojen lisäksi opiskella, lukio-opintoja, ammatillisia kursseja, erikoisammattitutkintoja sekä kaiken ikäisille suunnattuja vapaan sivistystyön kursseja (Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, n.d.-a). Omniassa on myös nuorille alle 30-vuotiaille työpajoja, joissa voi opiskella mm. kädentaitoja, ruokapalvelualaa sekä harjoitella suomen kieltä (Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, n.d.-b).

Omnialla on yksitoista toimipistettä, joista yksi sijaitsee Kirkkonummella (Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, n.d.-c). Omniassa työskentelee yli 1000 henkilöä ja opiskelijoita on noin 40 000, joista ammattitutkinto opiskelijoita on 7500. (Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, n.d.-a).

Tässä opinnäytetyössä kuitenkin keskityn vain Upseerinkatu 11 toimipisteeseen, joka sijaitsee Espoon Leppävaarassa. Upseerinkatu 11:sta toimipisteessä voi opiskella seitsemää eri alaa, sekä siellä järjestetään kursseja ja koulutuksia (Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, n.d.-d). Upseerinkatu 11 työskentelee 142 päätoimista opettajaa joista 21 ovat yhteisten tutkinnon osien opettajaa (yto-opettaja) sekä 9 ohjaajaa. Opiskelijoita on 1780. (Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia, 2024.) Tällä hetkellä ammatilliset ohjaajat työskentelevät pääsääntöisesti oppitunneilla.

Omnia ohjaajan työnkuva on tällä hetkellä määritelty tehtäväkuvauslomakkeessa. (Liite 2.) Lomakkeessa on kuvattu ohjaajan työnkuva yleisesti ja niitä muokataan tehtävä kohtaisesti. Ohjaaja tekee yhteistyötä opettajien ja muun sidosryhmän kanssa. Oppimisympäristössä ja oppimistilanteissa ohjaaja toimii oppimisprosessin tukena. Hyvät vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot ovat ohjaajalle tärkeitä edellytyksiä työssään. Ohjattava ohjaa oppijaa empaattisesti ja omaloitteisesti muuttuvissa tilanteissa. Tehtävät voivat painottua ryhmätyöskentelyyn tai yksittäisen opiskelijan kanssa toimimiseen. Tukitoimet ja palvelunohjaus ovat myös ohjaajan työnkuvaan kuuluvia toimintoja. Lisäksi joillain ohjaajilla työnkuvaan on määritelty työpaikkaohjaa-

jana toimiminen. Ammattialalla ohjaajalta vaaditaan ammattikohtainen pätevyys alalta. Vähintään toisen asteen koulutus sekä käytännön työkokemusta siltä ammattialalta missä työskentelee.

Ohjaajien työnkuvaa tulee kehittää, jotta se vastaa vielä paremmin oppilaitoksen tarvetta. Ohjaajia tulisi lisätä opetuksessa, jotta opetuksessa olisi tarpeeksi tukea sekä opettajalle että opiskelijalle.

3 TIETOPERUSTA

Laajennetun oppivelvollisuuslain puitteissa 1.8.2021 opiskelu toisella asteella tuli pakolliseksi alle 18-vuotiaille (Opetushallitus, n.d.). Osa nuorista kuitenkin jää ilman toisen asteen tutkintoa. Ammattiala ei kiinnosta tai ylipäättänsä opiskelu on tylsää. Opinnot eivät etene halutulla tavalla. Joskus syynä on motivaation puute tai terveydelliset ongelmat. Ohjaajat pystyvät myös erityisopettajan kanssa tukemaan opiskelijaa oppimisvaikeuksissa. (SAK, 2024.)

Tässä luvussa tarkastelen ohjaajuutta, ohjaustyyliä sekä ohjaajan roolia oppilaitoksissa. Tarkastelen myös opettajan työnkuvaa sekä nuorten kehitystä. Näkökulmaksi otan ohjaustyyliä, ohjaustyön kouluissa sekä ohjaajuutta ja opettajuutta yleisesti käsittelevän kirjallisuuden.

3.1 Ohjaajuus

Matkalla ohjaajuuteen kirjassa ohjaajuutta kuvaillaan seuraavanlaisesti. Ohjauksessa tavoitteet ja ohjauksen sisältö vaihtelevat aina ryhmän mukaan. Yhtä ainoaa ja oikeaa tapaa ei ole ohjata. Oman persoonan merkitys työvälteenä korostuu. (Kalliola ym., 2010, s. 72.)

Toimijuuteen liittyvät ohjaustavat ja toimintamallit valitaan niin, että ne tukevat tai vahvistavat ohjattavan toimijuutta. Toimijuus on sitä, että yksilö tai ryhmä ottavat osaa toimintaan ja ohjattava ymmärtää ohjattavan asian osaksi elämäänsä. Jolloin toimijuus on aktiivista ja tavoitteellista toimintaa. (Vehviläinen, 2014, s. 20–21.) Toimijuus vie usein oman aikansa, tämä on hyvä muistaa ohjaamisessa. Ohjattavan toimijuutta voi tukea vahvistamalla ohjattavan itseluottamusta erilaisin ohjaustavoin, jolloin ohjattavan toimijuus vahvistuu. (Vehviläinen, 2014, s. 25.)

Ratkaisukeskeisessä ohjaustavassa ohjaaja auttaa ohjattavaa löytämään itse itsestään voimavarat tehdä muutoksia. Näin ollen ohjattavat oppivat ottamaan enemmän vastuuta ja ajattelemaan positiivisemmin. Kyky ongelmanratkaisuun lisääntyy, kun ohjattavat saavat onnistumiskokemuksia löytäessään itse tiedon. (Ratner & Yusuf, 2020, s. 145–146.)

Ohjaajan on hyvä kehittää omaa itsetuntemusta. Näin ohjaaja voi oman herkkyyden ja tunteiden ymmärtämisen avulla tunnistaa tunnetiloja ryhmissä tai yksilöiden kohdalla. Ohjaajan tunnistamassa tunnetiloja on hänen helpompi löytää ryhmään sopivia ohjaustapoja. Näin ollen on olennaista, että ohjaaja osaa työskennellä myös tunteiden parissa. Ohjaajaan kohdistuvat kielteiset tunteet ovat tärkeä tunnistaa ja ymmärtää, että syy saattaa olla jossain muualla kuin ohjaajan persoonassa. (Kalliola ym., 2010, s. 73.)

Empatian osoitus ohjattavalle on tärkeää. Ohjaaja ammattilaisena ei saa mennä mukaan ohjattavan tunteeseen. Hänen on hyvä kehittää itselleen tapoja vastaanottaa opiskelijoiden huolet ilman tunnereaktiota. Aktiivinen kuuntelu, kiireetön kohtaaminen sekä äänensävy ja elekielen käyttö voi tuottaa myötätuntoisen läsnäolon tunteen ohjattavalle. (Vehviläinen, 2014, s. 126.) Kognitiivisessa empatiassa ei mennä toisen tunteeseen mukaan. Etäisyys tunteeseen mahdollistaa, että tilannetta voi tarkastella kriittisesti. Kehonkieltä voidaan tarkastella ruumiillisen empatian näkökulmasta, jolloin huomioidaan koko kehollisuus. Reflektiivistä empatiaa voidaan käyttää pedagogisesti. Tämä auttaa opiskelijaa tunnistamaan ennakkoluuloja sekä kehittämään omien tunteiden tasoja, jolloin vahvistuu empatian tunteminen laajemmin. Empatiaa on mahdollista oppia. (Nivala & Ryyänen, 2024, s. 95–96.) Vuorovaikutus, kunnioitus ja yhteistyö ovat tärkeitä asioita ohjaussuhteessa. Ohjaus on vuorovaikutusta, jossa on hyvä löytää yhteisymmärrys ohjattavan ja ohjaajan välille. (Vehviläinen, 2014, s. 5–6.) Kehollinen viestintä on osa vuorovaikutusta sanallisen lisäksi. Fyysinen läsnäolo sekä kehonkieli ovat vuorovaikutusta, joilla voi saada aikaan hyvin vahvankin viestin, jopa sanoja voimakkaamman. (Nivala & Ryyänen, 2024, s. 163.)

3.2 Työrauhan vaikutus koulussa

Opettajan on hyvä luoda välittävä suhde oppilaisiin. Koulunkäynti yleensä on oppilaalle mielisempää, jos hän kokee opettajan välittävän asioista. Välittävä opettaja luo omalla toiminnallaan yhteisöllisen ja vuorovaikutukseen kannustavan ilmapiirin. Opettajan ja oppilaan välinen suhde on merkittävä onnistuneen oppipolun kannalta. Koulutytytyväisyyttä lisäävät hyväksyvä ilmapiiri ja yhteisöllisyys. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 22.)

Oppimistilanteissa opettajan ja opiskelijan voimavarat suuntautuessa oikeaan suuntaan, syntyy toivottuja tuloksia oppimisessa. Välillisesti työrauha on oppimisen mahdollistaja. Myös opiskelijat hyötyvät työrauhasta, opiskelija parhaimmassa tapauksessa motivoituu oppimaan lisää. (Holopainen ym., 2009, s. 9.) Oppimistulokset kansainvälisten tutkimusten mukaan ovat yhteydessä työrauhaan (Holopainen ym., 2009, s. 7).

Häiriökäyttäytyminen, joka tapahtuu luokassa, on yleensä aikuisen näkökulmasta oleva häiriö, jossa opiskelija on tarkastelun kohteena. Jos asiaa katsotaan opiskelijan näkökulmasta, on monissa käytösvaatimuksissa ristiriitoja. Käyttäytymisvaatimukset voivat poiketa eri oppituntien

aikana. Joissain tilanteissa tarvitaan aktiivisuutta, keskustelevaisuutta ja joissain se voidaan tulkita häiriöksi. Oppilaiden on nopeasti ymmärrettävä kussakin tilanteessa oleva hyvän käytöksen vaatimukset. (Lanas & Kiilakoski, 2022, s. 17.)

Usein puhutaan opettajien velvollisuuksista ja vastuusta kasvatuksesta koulussa. Myös oppilaille on perusopetuslain mukaan vastuu omista tehtävistään ja käytöksestään. Joten vastuu siitä, että kaikki saavat työskennellä rauhassa on koko koulussa olevalla yhteisöllä. (Holopainen ym., 2009, s. 17.)

3.3 Kouluviihtyvyyden vaikutus oppimiseen

Oppilaitoksen yhteisö ja sen sosiaaliset suhteet vaikuttavat kouluviihtyvyyteen. Tämä osaltaan vahvistaa hyvinvointia ja sitä kautta oppimista. Myönteisesti opiskeluun suhtautuvat opiskelijat menestyvät opinnoissaan yleensä paremmin. Opiskelun kuormittavuuden kokemukset ovat lisääntyneet. Oppilaitoksen ilmapiiri koetaan yhtenä tekijänä. Opintojen määrä ja laatu sekä sosiaaliset ja psyykkiset tekijät ovat myös kuormittavuutta lisääviä asioita. (Perälä ym., 2015, s. 16.)

Resurssit tai niiden vähyys yleensä puhuttaa oppimisympäristössä. Ilman riittäviä resursseja on vaikeampaa, lähes mahdotonta, antaa tukea riittävästi opiskelijalle. Resurssiksi yleensä käsitellään henkilö, koulussa opetushenkilöstöön kuuluva. Ryhmä voidaan ajatella resurssiksi, tässä tapauksessa opiskelijat. Opiskelijoita opetetaan ja he oppivat yhdessä toisiltaan toimintamalleja. Taidoissa eteneminen tekee oppilaista omatoimisempia. (Sandberg, 2024, s. 24–25.) Opetushenkilöstön asennoituminen erityistuen oppilaaseen on myös merkittävä resurssi. Saako hän olla osa ryhmää, vai siirretäänkö hänet erityisopettajan luokse tekemään tehtäviään. Koulu voisi tehdä työtä sen eteen, että hän voisi olla osa ryhmää tuntityöskentelyssä. (Sandberg, 2024, s. 27.) Tämänkaltaisissa tilanteissa ohjaajasta olisi hyötyä oppitunneilla.

Ympäristöt, joissa opetusta annetaan, ajatellaan myös resurssiksi. Tilan pitäisi olla kohderyhmälle sopiva ja pedagogisesti tukea antava. Epäsopiva ympäristö ei tue yleistä toimintaa laadukkaasti. (Sandberg, 2024, s. 27–28.) Oppimisympäristö ja sen muunneltavuus tilan ja kalusteiden osalta edistää sellaisten asioiden kehittymistä, kuten vuorovaikutustaitojen sekä tunnetaitojen. (Virolainen & Virolainen, 2018, s. 272). Hyvä oppimisympäristö tukee oppimista ja siihen tarvittavia vuorovaikutustaitoja (Hellström ym., 2015, s. 99). Kaverit koulussa, vuorovaikutus heidän kanssaan ja asema kaveripiirissä vaikuttavat opiskelijan koulumenestykseen

(Keltikangas-Järvinen, 2004, s. 302). Vuorovaikutus koulussa eri toimijoiden kanssa kuten opettajien, ohjaajien ja toisten opiskelijoiden kanssa edistävät oppimista. Oppilaiden tahto kehittyä ja oppia yhdessä edistää ymmärrystä erinäisistä asioista kuten kykyä ymmärtää eri näkökulmia. (Hellström ym., 2015, s. 90.) Kokemus ryhmän turvallisuudesta tulee siitä, että jokainen ryhmän jäsen kokee tulevansa kuulluksi ja nähdyksi ryhmässä (Huhta, 2022, s. 89).

Yhteistoiminnallisen oppimisen prosessissa, jota opettaja johtaa, oppimista tapahtuu parhaiten (Hellström ym., 2015, s. 99). Ajatellaan, että yhteistoiminnallisuus lisää opiskelumotivaatiota ja sitä kautta häiriökäyttäytyminen vähenee. Työtapana yhteistoiminnallisuus monikulttuurisissa ryhmissä tasoittaa opiskelijoiden statuseroja. (Repo, 2010, s. 35–36.) Ryhmä tarvitsee ohjausta ja tukea kasvaakseen itseohjautuvaksi ryhmäksi (Hellström ym., 2015, s. 100). Yhteinen tavoite ryhmässä ja aiheen sekä tehtävien mielekkyys vahvistavat opiskelumotivaatiota. Se luo ryhmään jäseniin auttavaa yhteistoimintaa. Ryhmässä opiskelija saa tukea muista ryhmän jäsenistä, jos vaikeuksia ilmaantuu. Ongelmien jakaminen ryhmässä auttaa opiskelijaa ymmärtämään oppimisprosessiin kuuluvat ongelmat. Opiskelija ymmärtää, etteivät ne ole yksilöllisiä ongelmia. Näin ollen opettajan ja muun ryhmän tuki auttaa pääsemään yli ongelmakohdasta. Opiskelija voi ryhmässä jakaa onnistumisensa ja siitä syntyvän positiivisen tunteen. (Repo, 2010, s. 25, 33.)

Opiskelukulttuuri kouluissa pitäisi olla opiskelua tukevaa ja tukea opiskelijan kykyä vastaanottaa tietoa myös tulevaisuudessa. Opiskelijoiden oppimiskyvyn tukeminen ja ymmärrys siitä, mitkä asiat saavat opiskelijan haluamaan opiskella ovat tärkeitä asioita tiedostaa. (Kiilakoski, 2015, s. 10.)

Nuoren elämässä meneillään olevat muut asiat vaikuttavat opiskelumotivaatioon. Jos arki on vain selviytymistä tavallisista askareista, kouluun meneminen voi tuntua vaikealta. Opiskelumotivaatio ei aina riitä koulunkäynnin sujumiseen. Kouluun tulemiseen voi olla muita syitä, kuin opiskelu ja uusien asioiden oppiminen. Kavereiden merkitys opiskelussa ja oppilaitoksessa on merkittävä. Jos niitä ei ole niin motivaatio opiskeluun saattaa hiipua ja siitä voi seurata opiskeluissa jälkeen jäämistä. Motivaatio ei ole edellytys opiskelulle. Motivaatio voi syntyä opiskeltaviin asioihin ja siihen tarvitaan tavoitteita. Jos opiskelija voi huonosti, tavoitteiden asettaminen voi olla vaikeaa. Sopivan kokoiset haasteet auttavat opiskelijaa kehittymään, jolloin jatkuvat pienet onnistumiset lisäävät motivaatiota. (Huhta, 2022, s. 190–120.)

Jouni Välijärvi kirjoittaa kirjassa opettajankoulutus, lähistoriaa ja tulevaisuutta, että opettajan identiteetti on useiden tutkimusten mukaan melko lailla yksin tekemistä. On kuitenkin huomattu tarve vahvistaa yhteisöllisyyttä kouluissa. (Paakkola ym., 2017, s. 290.)

Koulu on nuoren yksi tärkeimmistä yhteisöistä. Kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kannalta voidaan miettiä mitkä ovat hyvinvointia edistäviä asioita. Ryhmien koko tulisi olla pieni, jolloin yhteisöllisyyttä voi hyödyntää kasvun tukena. Aikuisia tulisi olla riittävästi suhteessa opiskelijoihin. Opiskelijan on hyvä tietää, kuka kukin on. Silloin heistä tulee tuttuja aikuisia ja näin ollen merkityksellisiä. (Hietala ym., 2010, s. 20–21.)

Koulun ja kodin aktiivinen yhteistyö toisen asteen opiskelijoiden kanssa vähenee mitä vanhemmaksi opiskelija tulee. Yhteistyöstä on kuitenkin paljon hyötyä opiskelijalle, koska tuki koulusta ja kodista yhdessä tukee opiskelijan menestystä opinnoissaan. (Leskisenoja & Sandberg, 2019, s. 23.)

3.4 Koulun merkitys nuoren kehitykseen

Omnian opiskelijat pääsääntöisesti ovat juuri peruskoulunsa päättäneitä tai alle 18-vuotiaita. Aivot teini-ikäisellä ovat vielä keskeneräiset (MacDonald, 2009, s. 242). Toiminnanohjaustaidot, jotka sijaitsevat aivojen etuotsalohkossa, kypsyvät vielä vuosia, kun nuori on lopettanut opiskelun toisella asteella (Mattila & Manninen, 2024, s. 184–185). Etuotsalohkon ollessa vielä nuorella keskeneräinen, tunteiden hallinta näkyy ärtyisyytenä sekä vaihtelevina tunnetiloina. Toisella asteella opiskelevalla nuorella, tässä tapauksessa 15–25-vuotiaalla, saattaa aivojen keskeneräisyyden vuoksi olla impulsiivisia tekoja ja turhia riskienottoja. Aivoissa limbisen järjestelmän kehittyminen ennen etuaivolohkoa aiheuttaa sen, että nuoren aivot eivät osaa laittaa järkeä tunnetiloille ja tunteet voivat vaihdella nopeasti. Nuoruudessa tehdyt epärationaaliset asiat kuuluvat nuoruuteen ja itsenäistyminen edistyy. (Huhta, 2022, s. 192–193.) Etuotsalohko liittyy vahvasti oppimiseen (Avola & Pentikäinen, 2020, s. 339).

Normaalissa koulutyöskentelyssä vertaillaan ja mitataan nuoren kehittymistä. Jotta nuori pärjää ja oppii koulussa samassa tahdissa muiden kanssa, se vaatii tiettyjä kehityksellisiä taitoja. Jos nuori ei pärjää samaan tahtiin, siihen on silloin etsittävä syitä. Koululla on merkittävä osa nuorten pahoinvoinnin ja mielenterveysongelmien ehkäisyssä. (Hietala ym., 2010, s. 21, 40, 115.)

Normaaliin nuoruuteen ja murrosikään kuuluu kehityskriisejä, kuten vanhemmista irtaantuminen ja seksuaali-identiteetin löytyminen. Ne ovat luonnollisia muutosvaiheita ja välttämättömiä

vaiheita aikuisuutta kohti mennessä. Nämä kehityskriisit eivät traumatisoi nuorta vaan näiden avulla nuoren kehitysvaiheet edistyvät. Epäonnistuessaan ne voivat aiheuttaa mielenterveydelle haittaa. Kriisit koetaan aina yksilöllisesti ja niistä selviytymisestä on koulun, kodin ja kavereiden arkisella tuella suuri merkitys. (Hietala ym., 2010, s. 115.) Kaveriryhmän palautteen avulla nuori arvioi itseään, murrosikäinen muodostaa minäkuvaansa. Minäkuvan kehittyminen tapahtuu kouluvuosien aikana. (Keltikangas-Järvinen, 2010, s. 156–157.) Oppilaitoksissa tehdään moniammatillista yhteistyötä, joka tukee opiskelijan hyvinvointia (Kiilakoski, 2015, s. 8). Yhteisöllinen opiskeluhoito edistää omalla toiminnallaan kokonaisvaltaisesti sitä (Perälä ym., 2015, s. 26).

4 KEHITTÄMISTYÖN MENETELMÄT

Opinnäytetyössä käytin aineiston keruuseen kahta eri menetelmää, kyselyä ja haastattelua. Ensin tein kyselyn. Halusin mahdollisimman monelta opettajalta vastauksen, kyselyllä oli mahdollista tavoittaa kaikki opettajat. Toisena käytin haastattelua, haastattelin kahta opettajaa. Haastattelun kysymyksiä oli osittain kyselystä nousevia teemoja. Kysely ja haastattelut toteutettiin keväällä ja syksyllä 2024. Pyysin Omniaalta tutkimuslupaa käyttäen Omnian omaa tutkimuslupalomaketta. Organisaatiolta, jonka toimintaa tutkii, on hyvä saada tutkimuslupa (Humanistinen ammattikorkeakoulu, n.d.). Työskentelen itse Omniassa ohjaajana en kuitenkaan tuonut haastattelussa esiin omia mielipiteitä ja annoin haastateltavien kertoa omin sanoin asioista. Kyselyn ja haastatteluiden kysymykset olivat muotoiltu niin, ettei ne voineet suoranaisesti kohdistua minuun tai minun työhöni vaan ne olivat yleisesti ohjaajan työnkuvaan ja opettajien kokemuksiin perustuvia kysymyksiä.

4.1 Tutkimusmenetelmät ja aineiston kerääminen

Toteutin touko-kesäkuun vaihteessa kyselyn Webropol-sovelluksella Upseerikatu 11 toimipisteen ammatillisille ja yto-opettajille. Kysely lähetettiin esihenkilön välittämänä sähköpostilla 142 opettajalle ja siihen vastasi 36 opettajaa. Kyselyn saatekirjeessä (Liite 4) kerroin, että vastaamalla kyselyyn annat luvan käyttää vastauksia tässä opinnäytetyössä.

Teetin kyselyn ensin opettajille ja analysoin vastaukset. Vastauksista nousi esiin tiettyjä teemoja ja niistä tein lisäkysymyksiä, jotka esitin haastateltaville.

Laadullisessa tutkimuksessa keskitytään mitä haastateltavat sanovat ja siinä pyritään ymmärtämään ilmiötä, joka on tutkimuskohteena. Määrällisessä tutkimuksessa saadaan tilastollista materiaalia, joita voidaan analysoida tilastollisin metodein. (Kananen, 2012, s. 29, 32.) Valitsin aineiston keruumenetelmäksi kyselyn, jotta tavoittaisin mahdollisimman monta opettajaa vastaamaan kysymyksiin. Kyselyyn vastattiin anonyymisti ja siinä ei kerätty minkäänlaisia henkilötietoja. Kysely koostui seitsemästä kysymyksestä ja niistä kolmessa oli avoin vastausmahdollisuus. Ajankohdaksi osui loppukevät, joka on kiireistä aikaa oppilaitoksissa. Halusin kysymyksen määrän olevan mahdollisimman vähäinen, jotta mahdollisimman moni opettaja vastaisi kyselyyn.

Kyselykysymyksissä kysyin opettajien kokemuksia ja mielipiteitä ohjaajien eri rooleista. Kysymykset käsittelivät ohjaajan eri toimenkuvia. Onko ohjaaja tarpeellinen tulevaisuudessa, ohjaajaresurssin onnistumista eli onko ohjaajia tarpeeksi käytettävissä tarvittava määrä.

1. Miten hyvin ohjaajien resursointi on onnistunut Omniassa?
2. Montako tuntia ohjaaja on keskimäärin tunneillasi viikossa?
3. Tekeekö ohjaaja ammattialallasi näitä asioita? (Monivalintakysymys).
4. Saatko ohjaajalta tukea opetuksessa?
5. Koetko, että opettajan ja ohjaajan roolien ero on selvä opiskelijalle?
6. Tunnistaako ammatillinen ohjaaja opiskelijan erityistarpeet opinnoissa?
7. Tarvitaanko ohjaajia ammatillisessa opetuksessa tulevaisuudessa?

Haastattelun muodoksi valitsin puolistrukturoidun haastattelun, avoimilla kysymyksillä. Yksilöhaastattelin kasvotusten kahta opettajaa. Nämä kyseiset opettajat valitsin sen vuoksi, että tiesin heillä olevan kokemusta ohjaajista omilla opetustunneilla. Yksilöhaastattelu soveltuu henkilökohtaisiin kokemuksiin tutkittavasta asiasta (Vilkka, 2015, s. 123). Haastattelu on joustava tapa kerätä tietoa. Haastateltavan kanssa pystyy keskustelemaan sekä avaamaan kysymystä, jos haastateltava käsittää sen väärin. (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 73.) Koin, että kyselyn lisäksi on tärkeää saada vielä tarkemmin tietoa ohjaajien tarpeellisuudesta, sekä haastateltavien henkilökohtaisista kokemuksista. Lähetin heille sähköpostitse saatekirjeen (Liite 3) , suostumuslomakkeen (Liite 5) sekä kysymykset. Kysymykset on hyvä lähettää haastateltavalle ennen haastattelua, jotta haastateltava voi tutustua niihin (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 73). Ennen haastattelua kerroin, että se on mahdollista keskeyttää, jos haastateltava niin koki. Haastatteluissa tuli hyvin saman suuntaisia vastauksia, kuin kyselyssä. Haastattelussa esitin molemmille haastateltaville samat kysymykset. Tallensin haastattelut ja sen jälkeen litteroin ne. Jotta aineistoa voi tutkia se pitää muuttaa tekstimuotoon. Aineisto, jota analysoidaan laadullisessa tutkimusmenetelmässä, on aina tekstimuodossa. (Vilkka, 2015, s. 137.) Lisäsin haastateltavien vastaukset kyselystä nousseiden vastausten joukkoon ja käytän heistä koodia O1 ja O2.

Haastatteluun kysymykset nousivat kyselyn vastauksista.

1. Miten näet ohjaajan tarpeellisuuden tulevaisuudessa opetuksessa ammattikoulussa?
Kerro esimerkkejä haasteita ja hyötyjä.
2. Mitkä asiat opetuksessa vaikeutuisivat, jos ohjaajaa ei olisi?
3. Onko joku syy miksi ohjaaja ei ole tunneillasi? Resurssin puute...ei tarvetta, miksi ei?
4. Mitkä asiat koet ohjaajan tärkeimmiksi työtehtäviksi?
5. Miten ohjaajan työtä tai työnkuvaa pitäisi kehittää?
6. Millainen on hyvä ohjaaja?
Haluatko lisätä jotain mitä en kysynyt?

4.2 Aineiston analyysi

Laadullisen aineisto analyysissä on kolme vaihetta, aineisto pelkistetään, sen jälkeen se ryhmitellään ja sitten luodaan teoreettiset käsitteet (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 109). Kyselyn valmistuttua kävin avoimet vastaukset läpi ja teemoittelin vastaukset kysymyskohtaisesti etsimällä tekstistä avainsanoja. Samankaltaiset käsitteet ryhmitellään, luokittelutapana voi olla käsite tai ilmiö (Tuomi & Sarajärvi, 2009, s. 110). Alleviivasin eri teemat eri väreillä, se auttoi jäsentämään ja analysoimaan saamaani tietoa tehokkaammin.

Webropol-sovellus muuttaa kyselyn tulokset taulukoksi, joista kävin läpi vastaajien määrät prosentteina läpi.

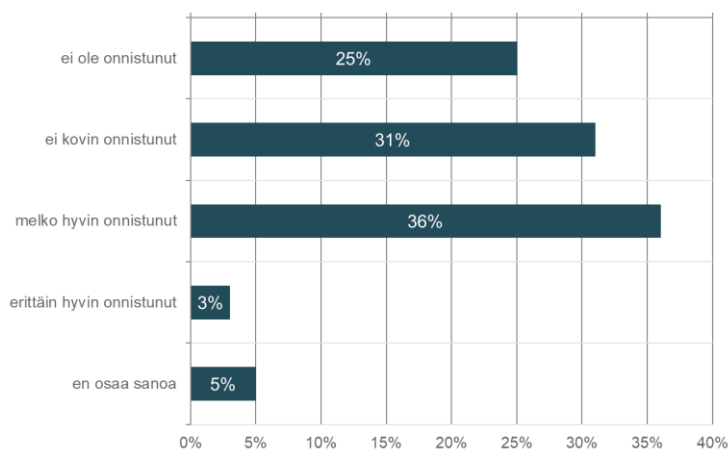
Haastattelun litteroinnin jälkeen etsin samankaltaisia teemoja kuin kyselyssä. Haastattelusta löytyi samoja teemoja, kuin kyselyn vastauksista. Samanlaiset teemat oli helppo liittää kyselyn vastausten joukkoon.

5 TULOKSET JA ANALYYSI

Tässä luvussa esittelen kyselyn ja haastattelun tulokset, jotka koskivat opettajien kokemuksia ohjaajien työstä. Kysely koostui seitsemästä kysymyksestä, joissa kolmessa oli avoimen vastauksen mahdollisuus. Pääsääntöisesti kysely tuotti avoimia vastauksia. Haastatteluun osallistui kaksi opettajaa. Esitin heille 6 kysymystä, jotka olivat nousseen kyselyn tuloksista. Haastattelun kysymykset käsitelivät ohjaajan työnkuvaa, opetuksen sujuvuutta ohjaajan puuttuessa sekä ohjaaja resurssia oppitunnilla.

Ohjaajaresurssi.

Kyselyyn vastasi 36 opettajaa

KUVIO 1. Opettajien kokemukset ohjaajien resursoinnin onnistumisesta (n=36)

Halusin selvittää kyselyn avulla, miten opettajat kokivat ohjaajaresurssin. Yllä olevasta kuvioista käy ilmi että, vastaajista 25 % koki, että ei ole onnistunut. 31 % vastaajaa koki, että ei kovin onnistunut. 36 % vastaajista koki, että melko hyvin onnistunut. 3 % koki, että erittäin hyvin onnistunut. 5 % eivät osanneet sanoa.

30 vastaajaa antoi sanallisen vastauksen avoimeen kysymykseen: Miten hyvin ohjaajien resursointi on onnistunut?

Useampi vastaaja (10) korosti, että ohjaajia on liian vähän. Kuitenkin kahdessa vastauksessa oltiin tyytyväisiä ohjaajien määrään. On ammattialoja, joissa ohjaajaa ei ole ollenkaan, vaikka tarvetta olisi. Vaikka ohjaajia on ammattialalla kaksi niin sekään ei aina riitä. Tuen tarvetta on

vielä toisenakin vuonna, mutta ohjaajat ovat auttamassa ensimmäisen vuoden opiskelijoita teoriaopinnoissa ja työsaleissa. Ohjaajien vähyys aiheuttaa myös sen, että ohjaajaa ei ole saatavilla, vaikka tarve olisi. Levottomien luokkien kanssa ohjaajaa tarvitaan aina. Oppitunnilla on tavoitteena oppia, jolloin työrauha on tärkeässä asemassa tässä prosessissa (Saloviita, 2007, s. 21). Ohjaajan läsnäolo opetuksessa koettiin yhdessä kyselyn vastauksessa niin, että se parantaa oppimistuloksia. Ohjaajalla on aikaa kohdata opiskelija ja antaa hänelle yksilöllistä tukea.

Haastattelussa oppimistulosten parantuminen nousi myös esiin.

Tekeminen pysyy siinä itse asiassa ni siinä varmaan niinku näkyy myöski toki se et ne oppimistulokset on parempia, ku sitä tehtävää saadaan pidemmälle tehtyy ja enemmän itse asiaa. (O1)

Kyselyn vastauksessa kävi ilmi, että resurssi ei kohdistu aina ohjaustyöhön, vaan ohjaajaa on käytetty opettajan roolissa. Molemmat haastateltava nostivat esiin ohjaajan roolin, kysyttäessä ohjaajan työnkuvasta ja miten sitä pitäisi selkeyttää.

Yleisesti semmonen et ois jotku niinku tavallaan selkeet linjaukset ja ohjeet mitä ohjaaja tekee ja mitä ohjaaja ehkä sit myöskään ei tee, et mitkä ei oo sitte sit ohjaajan tehtäviä. (O1)

Luulen, että jossain tapauksessa pitäis selkeyttää sitä et missä menee opettajan ja ohjaajan työtehtävien raja -- et se selkeytyis siihen et mitä ohjaaja tekee, et opettaja on opettaja ja ohjaaja on sit kuitenkin ohjaaja, et se lopullinen vastuu on sillä opettajalla. (O2)

Kyselyssä viidessä vastauksessa ohjaajien työn jatkumisen epävarmuus tuo opettajien työn suunnitelmallisuuteen omia haasteita. Työsuhteen lyhyt kesto koettiin haasteelliseksi kahdessa vastauksessa. Pääsääntöisesti ohjaajiin oltiin erittäin tyytyväisiä, pätevät ohjaajat olivat suureksi avuksi arjessa. Yhdessä vastauksessa kävi ilmi, että ohjaajan läsnäolo tunneilla koettiin turhaksi. Toisin sanoen voidaan havaita, että on tärkeää kohdistaa ohjaajaresurssi sinne missä siitä on eniten hyötyä. Yhdessä vastauksessa haluttiin kohdentaa ohjaajaresurssia työpaikalla tapahtuvaan oppimiseen.

Kyselyn vastauksista oli havaittavissa ohjaajan käytön suunnitelmallisuuden puute. Yksi vastaaja koki, että kukaan ei vastaa kokonaiskuvasta. Haastattelussakin tämä suunnitelmallisuuden puute nousi esiin.

Suunnitelmallisuutta myöski siihen et se ei olis vaan, että no tuu mukaan ja kato-taan. (O1)

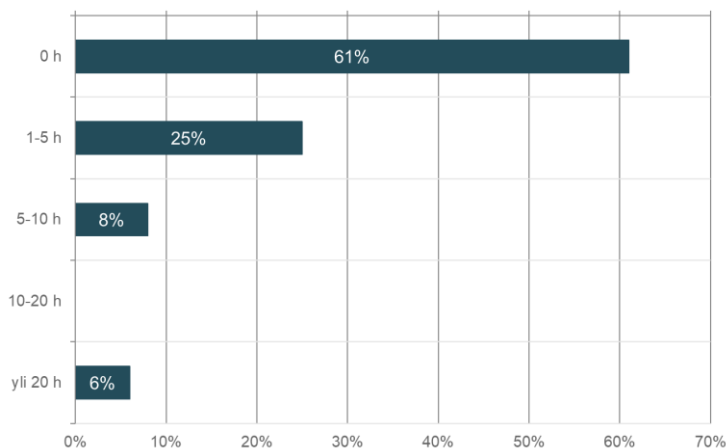
Kyselyn yhdessä vastauksessa koettiin, että ohjaajan olisi hyvä olla oven takana valmiina, mutta toisessa vastauksessa tämä kiertäminen koettiin hankalaksi. Ohjaajan työnkuvan epäselvyys oli asia mikä mainittiin yhdessä vastauksessa. Haastattelussakin työnkuvan epäselvyys nousi esille.

No mä luulen et ei mulle oikeestaan ihan kauheen selvää varmaan oo et mitä ohjaajien tehtävä silleen virallisesti olisikaan et ehkä mä oon enemmän vaan ajatellu että et niinku omalta kannalta et missä mä kaipaen sitä apua ja tukea siinä tunnilla. (O1)

Kyselyn kahdessa vastauksessa ammattialojen opettajista kokivat, että heidän alansa ohjaajien toimenkuva ja työmäärä ovat järkeviä. Ohjaajalla on tärkeä tehtävä päivittäisen työn sujuvuuden kannalta, kuten tilausten tekeminen, opettajien avustaminen sekä sijaistaminen opetus-työssä.

Ohjaaja resurssi oppitunnilla.

Kyselyyn vastasi 36 opettajaa

KUVIO 2. Ohjaajien resurssi oppitunneilla (n=36)

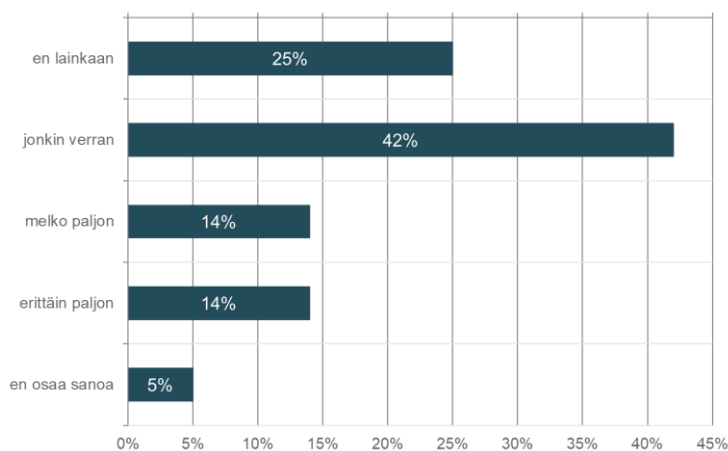
Ohjaaja resurssiin oppitunnilla viikossa kysymykseen vastasi 36 opettajaa. Vastaajista 61 % vastasi, että he käyttävät 0 tuntia ohjaajaa tunneillaan. 25 % vastaajalla ohjaaja oli käytettävissä 1–5 tuntia, 8 % vastaajista 5–10 tuntia ja 6 % vastaajista yli 20 tuntia. Tästä voi päätellä, että ohjaaja resurssi ei jakaudu tasaisesti opettajien kesken. Joko ohjaajaa ei ole ammattialalla käytössä ollenkaan tai opettaja voi kokea, ettei hän tarvitse ohjaajan apua oppitunnilla. Aina kuitenkin ohjaajan työssä ei ole kyse opettajan tarpeesta vaan siitä, että tarvitsevatko opiskelijat

apua tuntityöskentelyssä. Ajatus ja opettajan identiteetti yksintekemisestä ja työn itsenäisyydestä saattavat joskus vaikeuttaa tuen pyytämiseen työyhteisön muista jäsenistä (Paakkola ym., 2017, s. 296, 298).

Ohjaajien puute oppitunneilla näkyy myös hyvin, vain 14 opettajalla 36:sta oli ohjaaja oppitunneilla. Vain kahdella opettajalla oli ohjaaja käytössä kaikkina heidän opetustunteinansa.

Ohjaajien tuki opettajalle opetuksessa.

Kyselyyn vastasi 36 opettajaa

KUVIO 3. Ohjaajien tuki opettajalle opetuksessa. (n=36)

Tässä kyselyn kysymyksessä halusin kartoittaa saavatko opettajat tukea ohjaajilta opetuksessa ja millaista se on. Vastaajia oli 36 kappaletta. Vastaajista 25 % koki, että eivät saa lainkaan tukea. 42 % vastaajista koki, että saavat jonkin verran tukea. 14 % vastaajista koki, että saavat melko paljon tukea. 14 % vastaajista koki, että saavat erittäin paljon tukea ja 5 % vastaajista eivät osanneet sanoa.

Kysymykseen saatto ohjaajalta tukea avoimia vastauksia tuli 20 kappaletta. Kyselyn avoimista vastauksista pystyi havaitsemaan kahdenlaista teemaa. Toisaalta ajateltiin mitä tukea ohjaaja tuo opetukseen ja oppilaan kohtaamiseen, toisaalta mitä tukea ohjaaja tuo opettajan työtehtäviin oppitunnin ulkopuolella. Kahdella vastanneella ei ollut ollenkaan ohjaajan tukea tunneillaan. Suurin osa vastaajista (13) vastasi, että ohjaaja tukee opiskelijaa tehtävien teossa, rauhoittaa läsnäolollansa ilmapiiriä ja on varmistamassa oppilaan opetuksessa mukana pysymisen. Ohjaaja koettiin ylimääräiseksi aikuiseksi, joka pystyy antamaan yksilöllistä ohjausta oppilaalle, jotta opettaja voi keskittyä muihin opiskelijoihin. Haastattelussa tuli ohjaajan apu luokkatilanteessa hyvin esiin.

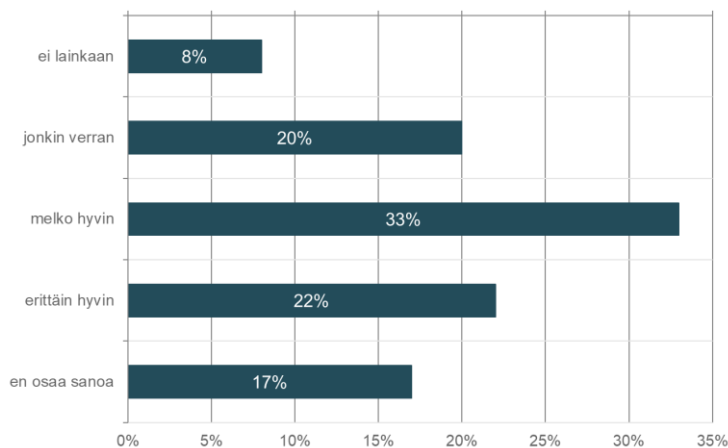
No kyl mä just ajattelisin sen et se sellanen nimenomaan ohjaaminen sen toiminnan ohjaaminen et opiskelijat pysyis siinä tehtävän parissa ja se kännykkä pysyis poissa -- mä uskosin et se myös rauhoittaa yleistä tunnelmaa, ku siel on useampi aikuinen ja jos on vaikka iso luokkatila ni molemmilla puolilla luokkaa on joku tavallaan paikan siinä lähellä opiskelijoita niin se vaikuttaa siihen semmoseen työrauhaanki. (O1)

Yhdessä kyselyn vastauksessa oli mainittu kahden aikuisen vuorovaikutus tunneilla, jolloin opiskelijoille tulee monipuolisemmat näkemykset asioista. Ohjaaja koettiin yhdessä vastauksessa hyvänä apuna koulun ulkopuolella tapahtuvassa toiminnassa esimerkiksi messuilla tai alakohtaisessa ammatillisessa toiminnassa. Kaksi vastaaja sai ohjaajalta apua digitaalisissa asioissa. Vastauksissa oli maininta että, ohjaajien toimenkuvana ei ollut ohjaustyö, vaan heillä oli oma toimenkuva. Toimenkuvaa ei ollut määritelty kyselyn vastauksissa, joten voidaan päätellä, että he eivät välttämättä ole oppilaiden apuna oppitunneilla.

Ohjaajien avun korvaamattomuus nostettiin esiin yhdessä vastauksessa. Toisin sanoen voidaan havaita, että opettajat ja oppilaat hyötyvät ohjaajien läsnäolosta tunneilla.

Opiskelijoiden erityistarpeiden tunnistaminen opinnoissa.

Kyselyyn vastasi 36 opettajaa

KUVIO 4. Tunnistaako ohjaaja opiskelijoiden erityistarpeet, opettajan kokemuksena. (n=36)

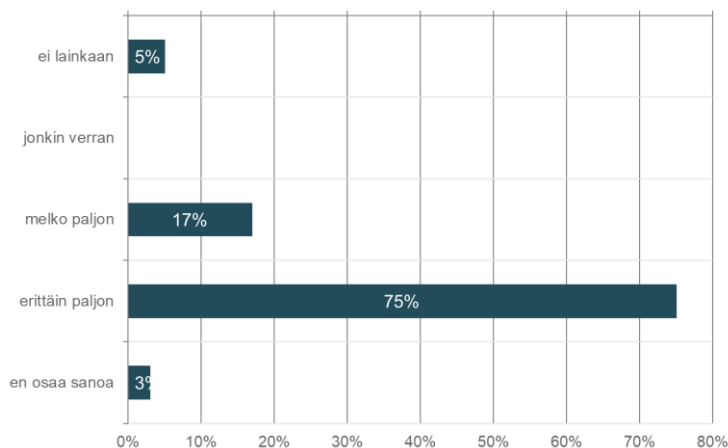
Opettajien kokemukset ammatillisten ohjaajien kyvystä tunnistaa opiskelijan erityistarpeet opiskeluissa. Kysymykseen vastasi 36 vastaajaa. Ei lainkaan kykyä tunnistaa opiskelijan erityistarpeita vastasi 8 % vastaajista, jonkin verran tunnistaa vastasi 20 % vastaajista, melko hyvin 33 % vastaajista, erittäin hyvin 22 % vastaajista ja 17 % vastaajista ei osannut sanoa.

Yli puolet opettajista kokevat, että ohjaajalla on kykyä tunnistaa opiskelijoiden erityistarpeet erittäin hyvin tai hyvin. Erityistarpeiden tunnistaminen auttaa ohjaajaa työskentelemään paremmin opiskelijan kanssa.

Oppimiseen voi vaikuttaa neuropsykiatriset häiriöt, kuten ADHD. Se voi vaikuttaa opiskelijalla vaikeutena keskittyä opetukseen, jolloin oppiminen saattaa heiketä. (Proneuron, 2024.) Toiminnanohjauksen, kuten aloittamisen saralla voi olla myös vaikeuksia henkilöillä, jotka ovat neuronkirjoilla. Jos työmuisti on heikentynyt, ohjeet on hyvä antaa myös kirjallisena, jolloin niitä voi lukea useasti. (Näenepsy, n.d.) Ohjaaja voi auttaa opiskelijaa keskittymään oppitunnille opetukseen ja oppimiseen tiedostamalla hänen erityispiirteensä.

Tarvitaanko ohjaajia ammatillisessa opetuksessa tulevaisuudessa?

Kyselyyn vastasi 36 opettajaa

KUVIO 5. Ohjaajien tarpeellisuus tulevaisuudessa. (n=36)

Kyselyn kysymykseen vastasi 36 opettajaa. Opettajien kokemukset ohjaajien tarpeellisuudesta tulevaisuudessa kysymyksen vastaukset olivat selkeät, tarvetta on. Ei lainkaan vastasi 5 %, jonkin verran sai 0 vastausta, melko paljon vastasi 17 %, erittäin paljon 75 %, en osaa sanoa vastasi 3 %.

Kokemukset ohjaajista ja heidän tarpeellisuudestaan olivat vastauksissa hyvin saman suuntaisia sekä kyselyssä, että haastatteluissa. Kyselyn avoimeen kysymykseen vastasi 30 vastaajaa. Useassa vastauksessa (19) koettiin, että ohjaajan apu on tarpeellista jopa välttämätöntä. Erittäin tärkeäksi, koska oppivelvollisuusiän noustessa ei-motivoituneita oppilaita on paljon. Tähän yhtenä syynä voi olla, ettei opiskelija ole päässyt opiskelemaan alaa mihin haluaisi, jolloin opiskelu voi tuntua raskaalta. Kyselyn kolmessa vastauksessa mainittiin, että tasoerot ovat valtavat

ja yleinen levottomuus kasvanut. Neuropsykiatrisia häiriöitä omaavia opiskelijoita tulee lisää ja ryhmäkoot ovat suuria. Lisäksi monella opiskelijalla on hukassa opiskelutaidot sekä muiden huomioon ottaminen täysin. Näin ollen ohjaajan työ koettiin välttämättömäksi.

Oppivelvollisuuden laajentuminen pitää nuoret pidempään opiskeluissa kiinni. Oppilaitoksissa ollaan normien mukaisesti, jolloin tämä voi vähentää nuoren antisosiaalista toimintaa. (Virtanen & Pelkonen, 2023, s. 45.)

Osaavia ohjaajia tarvitaan tulevaisuudessa ammatillisessa koulutuksessa yhä enemmän, koska opiskelijoiden haasteet kasvavat jatkuvasti. Kahdessa vastauksessa toivottiin ohjaajalta ammattitaitoa niin ammattialalta kuin itse ohjauksessa.

Haastattelussa tehtävissä auttaminen ja niiden osaaminen ohjaustyössä nousi myös esiin.

Se, että osaa niitä asioita osaa auttaa ihan tehtävissäkin -- ja se oikeestaan tulee kokemuksen kautta siten että ku on nähny niitä tehtäviä ni pystyy niissä sitten auttamaan. (O2)

Kyselyn yhdessä vastauksesta kävi ilmi, että maahanmuuttajataustaisten opiskelijoiden lisääntyminen opetuksessa tarkoittaa ohjauksen tarpeen lisääntymistä. Kielitaito voi olla heikko, jolloin opettajan aika ei riitä käydä yksilöllisesti tehtäviä läpi opiskelijoiden kanssa.

Opiskeluissa kielitaito pitäisi olla melko monipuolinen, jotta opiskeluun pääsisi paremmin sille. Opiskelijalle, jonka äidinkieli ei ole suomi annetaan S2 opetusta, joten kielitaidon ennen opiskeluiden alkua ei tarvitse olla täydellinen. Kielen osaaminen mahdollistaa oppimisen. (Arvonen, ym., 2016, s. 57–58.) Maahanmuuttajataustainen voi tarvita juuri kielisyydestä paljon enemmän ohjausta, vaikka osaisikin opiskeltavan asian. Yksi opettaja ei aina ehdi huomioida kaikkia opiskelijoita riittävästi ryhmämuotoisessa opetuksessa, jolloin ohjaaja on arvokas apu. Ohjaaja voi myös auttaa opiskelutaitojen kehittämisessä ja huomioida erilaiset oppijat ja heikon kielitaidon omaavat opiskelijat yksilöllisesti.

Haastattelussa kysyttäessä ohjaajien tarpeesta tulevaisuudessa, vastaukset olivat saman suuntaisia; tarvetta on.

Mä näkisin et varmaan nyt enemmänki vaan niinku kasvaa se tarve, kun et olis jotenki vähenemässä et mitä enemmän alkaa olla erilaista haastetta opiskelijalla oli sit kielitaidossa tai muuten tällstä erityistarvetta. (O1)

No mä nään et ohjaajan tarpeellisuus tulee kasvamaan -- haasteet on se, että ryhmät on isoja ja ne on levottomia. (O2)

Hyvä ohjaaja osaa huomioida opiskelijoiden tarpeet ja auttaa heitä löytämään omat vahvuutensa antamalla myös psyykkistä tukea, vastattiin yhdessä kyselyn vastauksessa. Ohjaajaan persoonallisuus ja työtehtävään sopivuus mainittiin kahdessa vastauksessa. Nämä asiat koettiin vaikuttavan todella paljon. Onkin selvää, että ammatillisella alalla alan tuntemus, koulutus ja työelämäkokemus ovat välttämättömiä asioita ohjaajan ammattitaidossa. Yhdestä kyselyn vastauksesta kävi ilmi, että ohjaajan tarpeellisuus koettiin vähäiseksi omalla alalla. Kuitenkin tiedostettiin, että on aloja missä ohjaajan läsnäolo on välttämätön.

Yhdessä kyselyn vastauksessa todettiin että, jatkossa ammatillisessa koulutuksessa tulisi ohjata rahoitusta nimenomaan oppituntien tukemiseen, jotta opiskelijoiden tarpeet voidaan täyttää tehokkaasti. Useammassa vastauksessa (17) oli ohjaajan roolin tärkeydestä maininta. Ohjaajien rooli on siis tärkeä, ja heidän työnsä edistää työturvallisuutta ja oppimista. Työsalessa henkilökunnan läsnäolo on todella tarpeellista, heitä ei ole ikinä liikaa. Lisäksi kaikenlaisessa häiritsevässä käyttäytymisessä ja keskittymishaasteissa on ensiarvoisen tärkeää saada luokkahuoneeseen toinen aikuinen avuksi, jolloin ohjaaja voi tukea opiskelijoita monipuolisesti. Yhdessä vastauksessa koettiin niin, että joskus opiskelijat ovat opinnoissaan muuta ryhmää nopeampia tai hitaampia, jolloin opiskelijalla pitää olla edellytykset oppia opinnoissaan. Näin ollen ohjaaja läsnäolollaan pystyy toimimaan opetustyön mahdollistajana.

6 KEHITTÄMISEHDOTUS

Aiheena opettajien kokemukset ohjaajien työstä on tärkeä Omniale. Näin on mahdollista kehittää ohjaajan työnkuvaa ja sitä kautta käyttää ohjaajan kokonaisvaltaista osaamista paremmin opetuksessa. Samalla pystytään toteamaan ohjaajien tärkeys ja tuki opiskelijalle oppimisympäristössä. Kyselystä ja haastattelusta kävi ilmi, että ohjaajan työnkuva ei ole aina selkeä opettajille. Opettajat eivät ihan tarkkaan tiedä miten ohjaajaa voisi käyttää apuna tai mitkä ovat ohjaajan työtehtävät. On kuitenkin aloja missä ohjaajilla on selkeä työnkuva, mutta heidän määränsä on liian pieni oppilasmäärään nähden. Yksi asia miten ohjaajia voisi hyödyntää opetuksessa paremmin on, että heitä palkataan lisää. Kuten kyselyssä tuli opettajien vastauksissa esiin, erilaiset oppimisvaikeudet ja maahanmuuttotaustaiset opiskelijoiden lisääntyminen opetuksessa tuo haastetta opettajan työhön.

Konkreettisenä tuotoksena teen opettajille huoneentaulun (Liite 1.) missä on kuvattu ohjaajien eri tehtäviä. Näin ollen opettajan on helppo hyödyntää ohjaajan apua omalla oppitunnillansa. Olen ottanut tässä huomioon myös osittain ammatillisen puolen eri alojen ohjaajien työnkuvan. Miten ohjaajan tuki näyttäytyy opiskelijalle tai miten opettaja voi hyödyntää ohjaajaa, on aina alakohtaista.

Tein huoneentaulun Canva-ohjelmalla. Siitä löytyy monia pohjia erilaisiin tarkoituksiin ja niiden muokkaaminen on helppoa, joten päädyin tekemään huoneentaulun Canvalla. Muokkasin valmista pohjaa oikeastaan kokonaan omaksi versioksi.

Huoneentaulua voidaan käyttää visuaalisena muistutuksena opettajille, miten he paremmin voisivat hyödyntää ohjaajaa oppilaitosarjessa. Hyvänä muistutuksena on myös, että opettaja ja ohjaaja voivat tehdä tiivistäkin yhteistyötä opetuksessa ja oppilaan oppimisen hyväksi.

Huoneentaulu

Huoneentaulua voi käyttää arjessa muistutuksena millaista yhteistyötä opettaja voi ohjaajan kanssa tehdä. Sekä ohjaajan roolista opiskelijan apuna oppimisessa. Huoneentaulussa on kuvattu ohjaajan erinäisiä tehtäviä. Siinä on kahdeksan laatikkoa, joissa jokaisessa on oma otsikko.

Ennen tuntia: Kuvataan mitä ohjaaja voisi tehdä ennen oppitunnin alkua, kuten järjestellä luokkaa tuntityöskentelyn tarpeen mukaisesti. Sekä ennakoivalmisteluihin avun saamista.

Koulun ulkopuolella: Tässä kuvataan tehtäviä, jotka sijoittuvat koulun ulkopuolelle. Tehtäviä voivat olla apuna oppilaan työssäoppimisen jaksolla, tai opintoretkeille mukaan lähtemistä.

Oppilaan tuki: Kuvataan ohjaajan antamaa tukea opiskelijalle oppitunnilla, kuten auttaa oppilasta pysymään mukana opetuksessa sekä yksilöllisen ohjauksen antaminen.

Oppimisympäristö: Ohjaaja pitää järjestystä yllä oman roolin puitteissa. Opettaja on vastuussa luokasta, mutta ohjaaja omalla läsnäolollaan voi rauhoittaa tilanteita.

Oppituntien ulkopuolella: Tässä kuvataan ohjaajan työtapoja oppitunnin ulkopuolella. Kuten yhteisöllisyyden vahvistaminen, työllistymiseen ja siihen kuuluvien dokumenttien teossa auttaminen sekä on työssäoppimispaikkojen löytämisessä apuna.

Palaute: Opettaja voi pyytää palautetta ja havaintoja ohjaajalta oppilaiden käytöksestä oppitunnilla. Ohjaajalla on mahdollista tehdä havaintoja oppilaista opetuksen aikana.

Tunnilla: Opettajan olisi hyvä kertoa ohjaajalle tunnin tavoitteet ja suunnitelmat, jolloin ohjaajakin tietää tunnin kulun. Ohjaajan kanssa voi myös käydä keskustelua tunnin aikana oppiaineesta.

Yhteistyö: Tässä kuvataan opettajan ja ohjaajan yhteistyötä tunnilla, kuten ohjaajan läsnäolo antaa opettajalle paremman mahdollisuuden keskittyä opettamiseen.

KUVIO 6 Huoneentaulu opettajille ohjaajan eri tehtävistä.

7 POHDINTA JA JATKOKEHITYS

7.1 Jatkokehittämisideat

Opinnäytetyössä tarkastelen ohjaajan tärkeyttä ammattioppilaitoksessa opettajien kokemuksen kautta. Kyselyn vastauksissa ohjaajan tärkeyttä oppilaitosarjessa kuvattiin hyvin. Kuitenkin esiin nousi asioita mitä voisi jatkokehittää.

- Ohjaajien työnkuvaa voisi tutkia ja heidän kokemuksiaan ohjaajan työstä. Mitä pitäisi kehittää lisää ja mitkä asiat ovat jo toimivia. Työnkuvan kehittäminen on erittäin tärkeää, jotta kaikilla ohjaajilla olisi samat lähtökohdat työnteon suhteen, oma ammattiala huomioiden.
- Ohjaajien kokonaisvaltainen koordinointi. Ohjaajien työn resurssointi ja kohdentaminen niihin ryhmiin missä on suurin tarve. Kuka johtaa?
- Selkeä työajan käytön rajaus. Mitkä työt kuuluvat oppituntien ulkopuolelle esim. yhteisöllisyyden lisääminen ja miten siihen käytetään työaika.
- Miten opiskelijat kokevat ohjaajan tuen opinnoissaan ja oppilaitos arjessa.
- Ohjaajien vaikutus opiskelijoiden oppimistuloksiin.

7.2 Pohdinta

Prosessina opinnäytetyö oli välillä haastava. Oman haasteen toivat aikataulut ja välillä itsestäni riippumattomat esteet. Tutkimusluvan hakeminen organisaatiolta kesti yllättävän kauan, noin kolme viikkoa. Kyselylle meinasi tulla kiire, koska se piti saada opettajille ennen kesälomia, jotta pystyisin kesällä etenemään opinnäytetyössä. Muistuttelin opettajia useasti vastaamaan kyselyyn.

Kyselyn kysymykset ja vastaukset olivat muotoitu niin, että kaikilla olisi ohjaaja käytettävissä ammattialalla. On kuitenkin ammattialoilla, joilla ei ole ohjaa käytettävissä. Muutamalta opettajalta tuli palautetta tästä, että vastaaminen oli vaikeaa, koska ei ole ohjaaja resurssia käytettävissä. Ohjeistin heitä vastaamaan niin, että mitä mieltä olisivat, jos heillä olisi ohjaaja. Myös heidän vastauksensa olisivat tarpeellisia juuri sen vuoksi, että ohjaajaa ei ole käytettävissä. Silloin on mahdollista havaita missä hetkissä ohjaajan apu voisi olla tarpeen tai ei ole tarpeellista. Olisin voinut kysyä useampia avoimen vastauksen kysymyksiä. Eri alojen ohjaajien työnkuvan

erilaisuudesta olisi myös voinut kysyä enemmän, jolloin nyt olemassa olevien ohjaajien työnkuvasta olisi saanut hyvän kuvan. Näin ollen alakohtaisen ohjaajan työnkuvan kehittäminen olisi mahdollista. Kyselyn kysymysten samankaltaisuus toi vähän samankaltaisia vastauksia eri kysymyksiin.

Aineistosta nousi monessa kohtaa ohjaajan tärkeys oppilaitoksen arjessa. Ohjaajan työn koettiin edistävän työturvallisuutta etenkin työsaleissa, sekä ohjaajat ovat hyvänä apuna haastavampien opiskelijoiden kanssa. Erilaiset häiriökäyttäytymiset ovat lisääntymässä päin, jolloin ohjaajien tärkeys ammattikoulussa vain lisääntyy. Oppilaitoksissa ja kouluissa läsnä olevia aikuisia ei ole ikinä liikaa.

7.3 Tilaajan palaute

Omniassa on tehtäväkuvaukset eri opetus- ja ohjaustehtävistä, mutta kun on kyse suuresta organisaatiosta, yhtenäisen tehtävänkuvan koordinoiminen tilaaja kokee haasteeksi. Ammatilliset alat opiskelijaprofiileineen ovat erilaisia. Tällöin haasteena on, että tehtävänkuvien toteutumisessa arjessa voi tapahtua suurtakin eriytymistä ilman kokonaisuuden koordinoimista. Kyselyn tulokset vahvistivat jossain määrin tämän arvion.

Tilaajan kokee että, ammatillisen ohjaajan tehtävä ja sen toteutuminen opetuksen arjessa on hyvin ajankohtainen aihe. Etenkin oppivelvollisuuden pidennyttä ohjaajien on tunnistettu olevan merkittävä voimavara ja resurssi oppilaitoksen arjessa ja opiskelijoiden kasvatukseen sekä ohjaustyössä. Tätä taustaa vasten aiheen tarkastelulle oli – ja on edelleen - tilausta.

Kysymys ” Kuinka hyvin ohjaajaresursointi on onnistunut” vastauksineen oli tilaajan mielestä hyvin kiinnostava; noin puolet vastaajista (eli opettajista) ei pitänyt ohjaajan työn resursointia ”onnistuneena tai kovin onnistuneena”. Tämä kertoo tilaajalle ehdottomasti siitä, että resursointia olisi syytä tarkastella syvemmin. Kyselyn vastauksista ilmenee, että osin kokemus epäonnistuneesta resurssista johtuu siitä kokemuksesta, että ohjaajia on liian vähän. Tilaaja olisi kiinnostunut tietämään, millaisia vastauksia saataisiin, jos kaikilla vastaajilla olisi ollut mahdollisuus hyödyntää ohjaajaa. Ja ennen kaikkea: miten vastaajat erittelisivät ohjaajaresurssista opetukseen saatuja hyötyjä?

Kyselystä kävi ilmi, että ohjaajaresurssi on tosi asiassa käytössä aika harvalla opettajalla. 60 % vastaajista ei käyttänyt ohjaajaa viikoittain, kun taas 6 %:lla vastaajista oli ohjaaja apunaan 20 tunnilla/viikko. Resurssi ei siis kyselyn mukaan tosiaan jakaudu tasaisesti. Tilaaja arvioi, että

ohjaajan käytön taustalla voi olla suuri määrä erityisopiskelijoista samassa ryhmässä. Tästä huolimatta ero on merkittävä. Tosin se on myös huomioitava, että alat ja aiheet ovat erilaisia. Toiset aiheet edellyttävät jo työturvallisuuden näkökulmasta ohjaajan hyödyntämistä herkemmin kuin toiset aiheet. Jakauma on kuitenkin tilaajan mielestä hyvin mielenkiintoinen ja herättää kysymyksiä epätasaisen resurssin jakautumisesta. Resurssin epätasainen jakautuminen sai tilaajan myös pohtimaan, olisiko tässä osasyys siihen, ettei ohjaajan työnkuvaa ehkä hahmoteta niin selkeästi: kun ohjaaja ei ole käytössä ei ole kokemusta ja tietoa siitä, mitä ohjaaja käytännössä tunnilla tekee. Kyselystä ilmeni, että ne opettajat, joilla ohjaaja oli ollut mukana tunneilla, kokivat selkeästi ohjaajan mukana olon toisena aikuisena rauhoittamassa luokkatilanteita ja opettajan tukena.

Suurin osa ohjaajaa opetuksessaan hyödyntäneistä vastaajista myös kokee, että ohjaaja tunnistaa hyvin tai melko hyvin opiskelijoiden erityistarpeet. Tämä on organisaation näkökulmasta hieno asia ja kertoo siitä, että rekrytoinneissa ja perehdytyksissä on onnistuttu. Tilaajan mielestä tämä kertoo siitä, että ohjaajat pääasiassa hallitsevat työnsä ja tekevät sitä ammattitaitoisesti.

Suurin osa vastaajista myös kokee, että ohjaajia todella tarvitaan myös tulevaisuudessa. Tämä ei yllättänyt tilaajaa ja tämä vahvistaa ennakkokäsityksen siitä, että ohjaajat koetaan tärkeänä resurssina opiskelijoiden ohjauksessa. Oppivelvollisuuden pidentyminen on erityisesti tehnyt näkyväksi opiskelijoiden motivaatio- ja elämänhallintaongelmat, joita monilla nuorilla on entistä suuremmassa mittakaavassa. Samoin kyselyyn vastanneiden mukaan kielitaidon haasteet edellyttäisivät sitä, että isoissa ryhmissä olisi useampi aikuinen ohjaamassa nuoria.

Huoneentaulu tiivistää hyvin ohjaajien työtehtävät tilaajan mielestä—joskin tehtävät eivät koske kaikkia ohjaajia. Esimerkiksi läheskään kaikki ohjaajat eivät ole mukana koulun ulkopuolisessa toiminnassa. Tilaaja pitää huoneentaulua kuitenkin erittäin hyvänä muun muassa perehdytyksissä ja kun ohjaajan työnkuvaa esitellään uusille opettajille.

Erityisesti hyviä huomioita ja muistutuksia tilaajan mielestä olisi muistaa pyytää palautetta ohjaajilta tunnin jälkeen sekä havaintoja opiskelijoista. Tilaaja olisi kiinnostunut tietämään, kuinka paljon opettajat pyytävät palautetta ohjaajilta. Samoin huoneentaulussa oleva ohje opettajalle, että hän kertoisi ohjaajalle alkavan opetuksen aihe ja suunnitelma yleisesti, on tilaajan mielestä molempia osapuolia hyödyttävä vuorovaikutuksen näkökulmasta. Kuinka paljon tällaista tiedonvaihtoa ja vuorovaikutusta tehdään, tilaaja miettii.

Tilaaajan mielestä kysely tekee näkyväksi ohjaajien merkityksen ja tarpeen opetuksen arjessa. Opinnäytetyön vastauksista ilmenee, että ohjaajien työtä tulisi resursoida kokonaisvaltaisemmin: alojen välisessä vertailussa resursointi ei ole aivan onnistunut ja herättää huolen opiskelijoiden sekä opettajien yhdenvertaisuudesta, jota olisi syytä tarkastella laajemmin tilaaajan mielestä.

LÄHTEET

- Arvonen, A., Katva, L., & Nurminen, A. (2016). *Maahanmuuttajien oppimisvaikeuksien tunnistaminen*. PS-kustannus.
- Avola, P., Pentikäinen, V. (2020). *Kukoistava kasvatus: Positiivisen pedagogiikan ja laaja-alaisen hyvinvointiopetuksen käsikirja*. Beehappy Publishing Oy.
- Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia. (2024). *Toimipisteinfo*. *Omnian Intranet*. (URL ei saatavilla)
- Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia. (n.d.-a). *Omnian organisaatio*. Haettu 10.5.2024 osoitteesta <https://www.omnia.fi/tietoa-omniaasta/omniaan-organisaatio#anchor-omnia-lukuina>
- Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia. (n.d.-b). *Nuorten työpajatoiminta*. Haettu 10.5.2024 osoitteesta <https://www.omnia.fi/koulutustarjonta/nuorten-tyopajatoiminta>
- Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia. (n.d.-c). *Yhteystiedot ja toimipisteet*. Haettu 10.5.2024. <https://www.omnia.fi/tietoa-omniaasta/yhteystiedot-toimipisteet>
- Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia. (n.d.-d). *Upseerinkatu 11 leppävaara*. Haettu 10.5.2024. <https://www.omnia.fi/tietoa-omniaasta/yhteystiedot-toimipisteet/upseerinkatu-11-leppavaara>
- Hellström, M., Johnson, P., Leppilampi, A., & Sahlberg, P. (2015). *Yhdessä oppiminen: Yhteistoiminnallisuuden käytäntö ja periaatteet*. Into.
- Hietala, T., Kaltiainen, T., Metsärinne, U., & Vanhala, E. (2010). *Nuori ja mieli: Koulu mielenterveyden tukena*. Tammi.
- Holopainen, P., Järvinen, R., Kuusela, J., & Packalen, P. (2009). *Työrauha tavaksi: Kohtaaminen, toimintakulttuuri ja pedagogiikka koulun arjessa*. Opetushallitus.
- Huhta, L. (2022). *Uupuneet nuoret pärjääjät*. Bazar.
- Huhtala, M., & Lilja, K. (2008). *Ongelmalliset oppijat*. Opetushallitus. Haettu 30.11.2024 osoitteesta https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/ongelmalliset_oppijat_0.pdf
- Humanistinen ammattikorkeakoulu. (n.d). (2024). *Opiskelijan opas*. Haettu 27.10.2024 osoitteesta https://opiskelijanopas.humak.fi/?page_id=21753
- Kalliola, T., Kurki, A., Salmi, M., & Tamminen-Vesterbacka, T. (2010). *Matkalla ohjaajuteen*. Kirjapaja.
- Kananen, J. (2012). *Kehittämistutkimus opinnäytetyönä: Kehittämistutkimuksen kirjoittamisen käytännön opas*. Jyväskylän Ammattikorkeakoulu.
- Keltikangas-Järvinen, L. (2004). *Temperamentti: Ihmisen yksilöllisyys*. WSOY.
- Keltikangas-Järvinen, L. (2010). *Temperamentti ja koulumenestys*. WSOY.

- Kiilakoski, T. (2014). *Koulu on enemmän: Nuorisotyön ja koulun yhteistyön käytännöt, mahdollisuudet ja ongelmat*. Nuorisotutkimusverkosto: Nuorisotutkimusseura.
- Lanas, M., & Kiilakoski, T. (2022). *Häiriö?: Näkökulmia työrauhan säröihin koulussa*. Vastapaino.
- Leskisenoja, E., & Sandberg, E. (2019). *Positiivinen pedagogiikka ja nuorten hyvinvointi*. PS-kustannus.
- MacDonald, M. (2009). *Aivot: Käyttäjän käsikirja*. [WSOYpro]: Docendo.
- Mattila, L., & Manninen, J. (2024). *Teinin mieli: Opi ymmärtämään nuorta*. Gummerus.
- Nivala, E., & Ryyänen, S. (2024). *Sosiaalipedagogiikka: Kohti inhimillistä yhteiskuntaa ja kestäväää elämää*. (E-Kirja), Gaudeamus.
- NäeNepsy. (n.d.). *Tietoa kaikille nepsy-piirteistä*. Haettu 2.12.2024 osoitteesta <https://naenepsy.fi/tietoa/tietoa-kaikille-nepsyille/>
- Opetushallitus. (n.d.). *Oppivelvollisuus*. Haettu 12.10.2024 osoitteesta <https://www.oph.fi/fi/oppivelvollisuus>
- Opinvoimala. (n.d.). *Missä opiskelumotivaatiossa on kyse?* Haettu 25.11.2024 osoitteesta <https://www.opinvoimala.fi/sivu/1.1-mista-opiskelumotivaatiossa-on-kyse>
- Paakkola, E., Varmola, T., Husu, J., & Lehikoinen, A. (2017). *Opettajankoulutus: Lähihistoriaa ja tulevaisuutta*. PS-kustannus.
- Perälä, M., Hietanen-Peltola, M., Halme, N., Kanste, O., Pelkonen, M., Peltonen, H., Huurre, T., Pihkala, J., & Heiliö, P. (2015). *Monialainen opiskeluhoito ja sen johtaminen*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Proneuron. (2024). *Miten neuropsykiatria vaikuttaa oppimiseen?* Haettu 1.12.2024 osoitteesta [Miten neuropsykiatria vaikuttaa oppimiseen? | ProNeuron | Neurologian ja psykiatrian terapia- ja lääkärikeskus](https://www.proneuron.fi/tyo/tyo-1/1-1-mista-opiskelumotivaatiossa-on-kyse)
- Ratner, H., & Yusuf, D. (2020). *Lasten ja nuorten ratkaisukeskeinen ohjaus ja neuvonta*. Lyhytterapiainstituutti = Helsinki Brief Therapy Institute.
- Repo, S. (2010). *Innostu ryhmästä: Miten ohjata oppivaa yhteisöä*. Kansanvalistusseura.
- SAK. (2024). *Mikä avuksi, kun koulu ei maistu? Toisen asteen tutkinnon suorittaminen tuntuu osasta nuoria mahdottomalta*. Haettu 12.10.2024 osoitteesta <https://www.sak.fi/ajankoh- taista/uutiset/mika-avuksi-kun-koulu-ei-maistu-toisen-asteen-tutkinnon-suorittaminen-tuntuu-osasta-nuoria-mahdottomalta/>
- Saloviita, T. (2007). *Työrauha luokkaan: Löydä omat toimintamallisi*. PS-kustannus.
- Sandberg, E. (2024). *Yleinen tuki: Laadukas kasvatus, ohjaus ja pedagogiikka*. ES Pedagogica Oy.

- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. (2009). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Tammi.
- Vehviläinen, S. (2014). *Ohjaustyön opas: Yhteistyössä kohti toimijuutta*. Gaudeamus.
- Vilka, H. (2015). *Tutki ja kehitä*. PS-kustannus.
- Virolainen, I., & Virolainen, H. (2018). *Mielen voima oppimisessa*. Viisas elämä.
- Virtanen, T., & Pelkonen, J. (2023). *Poissa porukasta: Vahvista kouluun kiinnittymistä ja puutu poissaoloihin*. PS-kustannus.

LIITTEET

Liite 1

Liite 2

**TEHTÄVÄNKUVAUSLOMAKE JA VAATIVUUDEN ARVIOINTI
VAHVISTETTU 19.12.2017**

Tehtäväkuvauksessa kuvataan tehtävän keskeiset sisällöt tehtävänimikkeittäin. Tehtäväkuvaus ja vaativuuden arviointi laaditaan jokaisesta tehtävästä ja ne tulee olla aina ajan tasalla.

1. TEHTÄVÄN YLEISKUVAUS, NIMIKE, TARKOITUS JA TAVOITTEET	
Nimi	pvm
Esimies	
Tehtävänimike Ohjaaja, (tarkenne esim. ammatillinen)	hitu KVTES, TS
Tehtävän tarkoitus ja tavoitteet Oppijoiden ohjaus ja oppimisen tukeminen erilaisissa oppimisympäristöissä	
2. KESKEISET TEHTÄVÄT	
Tehtävänimikkeen sisältämät tehtävät Ohjaaja toimii oppimisprosessin tukena erilaisissa oppimisympäristöissä, oppimistilanteissa sekä oppimiseen liittyvissä tuki-, palvelu- ja organisointitehtävissä. Ohjaaja toimii yhteistyössä opetushenkilöstön sekä muiden sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien kanssa. Ohjaaja huolehtii omalta osaltaan oppimisympäristön ylläpidosta, toimivuudesta ja turvallisuudesta. Ohjaajan tehtävä voi painottua toimintaan oppimisryhmissä, yksittäisten oppijoiden kanssa tai oppimisjärjestelyihin liittyvissä palvelu- ja tukitoiminnoissa. Tehtäväkuvaus tarkentuu HR-lomakkeella.	Taulukon mukainen peruspalkka

TEHTÄVÄNKUVAUSLOMAKE JA VAATIVUUDEN ARVIOINTI

VAHVISTETTU 19.12.2017

Tehtävään voi lisäksi sisältyä erityistehtäviä

- Työpaikkaohjaajana toimiminen
- Arviointiin koulutuksen järjestäjän nimeämänä työelämän edustajana osallistuminen
- Oppimisympäristön palvelu- tai tuotantotehtävissä työskentely
- Palvelu- ja tuotantotoimintaan liittyvä erityistehtävä
- Materiaalihankinnoista huolehtiminen
- Tapahtumajärjestelyihin ja markkinointiviestintään osallistuminen
- Koulutussopimustyöpaikkojen yhteyshenkilönä toimiminen

Kaikissa Omnian työtehtävissä vaaditaan hyviä yleisiä työelämävalmiuksia (kuten ict-taitoja, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, oman työn hallinta ja kehittäminen, monikulttuurisuustaitoja jne.)

3. TEHTÄVÄN EDELLYTTÄMÄ OSAAMINEN, VASTUUT, YHTEISTYÖ JA VUOROVAIKUTUS

Tehtävän edellyttämä osaaminen

Soveltuva vähintään toisen asteen koulutus, vaadittavat alakohtaiset pätevyystodistukset sekä käytännön ammattitaito ohjattavalta alalta.

Tehtävä edellyttää ammattialaa liittyvien järjestelmien, koneiden ja välineiden käyttötaitoa, oppimisympäristössä sovellettavien työmenetelmien hallintaa sekä yleistä työelämäntuntemusta.

Tehtävän vaikutukset ja vastuu

Tehtävässään ohjaaja vaikuttaa oppijan oppimisprosessiin ja yhteisöllisyyden kehittymiseen. Ohjaaja vastaa omalta osaltaan oppijan ohjauksesta, turvallisesta oppimisympäristöstä sekä mahdollisten asiakastöiden laadusta ja asiakaspalvelusta.

Omalta osaltaan hänellä on vastuu toimintasuunnitelman ja talousarvion mukaisesta toiminnasta.

Tehtävän edellyttämät yhteistyötaidot

Tehtävässä edellytetään ohjaus-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja, oma-aloitteisuutta eettistä toimintatapaa, empatiakykyä ja kykyä toimia muuttuvissa tilanteissa.

Työolosuhteet

Erityiset työn kuormittavuutta lisäävät tehtävät pyritään poistamaan johtamisen ja Omniassa käytössä olevien työsuojelullisten toimenpiteiden keinoin

TEHTÄVÄNKUVAUSLOMAKE JA VAATIVUUDEN ARVIOINTI VAHVISTETTU 19.12.2017

Jos viranhaltijan/työntekijän tehtävien vaativuus olennaisesti muuttuu vähintään kahden viikon ajaksi toiseen virkaan tai tehtävään siirtymisen tai tehtävien uudelleenjärjestelyn vuoksi, tehtäväkohtaista palkkaa tarkistetaan, jos se ei vastaa muuttuneita tehtäviä.

Tehtäväkohtaisen palkan tarkistamisajankohdat ovat:

1. tehtävien muutosajankohdasta lukien, jos uusi tehtäväkohtainen palkka on korkeampi
2. kahdeksan viikon kuluttua tehtävien muutoksesta, jos uusi tehtäväkohtainen palkka on alempi
3. tehtävien muutosajankohdasta lukien, jos työntekijä hakeutuu omasta pyynnöstään vähemmän vaativaan tehtävään tai toisiin tehtäviin siirtämistä on tarjottu lomauttamisen vaihtoehtona tai
4. toiseen virkaan siirtymishetki.

4. VAATIVUUSTEKIJÄT OSAAMINEN, VASTUUT, YHTEISTYÖTAIDOT JA TYÖOLOSUHTEET	
Laajempi taloudellinen vastuu	
Vaativuuden kokonaisarvio ja perustelu alla olevien vaativuusryhmien avulla	Tehtäväkohtainen palkka

Käsitelty 29.11.2017 palkka- ja tehtäväkuvaryhmässä ja yhteistoimintaryhmässä.

KVTES II luku 10 § 1 mom. / OVTES osio A 7 § / TS II luku 9 § 2 mom.

Olennainen muutos tehtävissä / Tehtävien muutoksen vaikutus palkkaan

Liite 3

Tutkittavan informointi lomake

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan ohjaajan tärkeyttä opetus-työssä opettajan näkökulmasta. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska toimitte opettajana ja teillä on ohjaajan kanssa työskentelystä pitkä kokemus. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Perehdyttyänne tähän tiedotteeseen teille järjestetään mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta, jonka jälkeen teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen on toivottavaa, jos aihe ei koske teitä.

Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta. Mikäli keskeytätte tutkimuksen, teistä keskeyttämiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa. Mikäli peruutatte suostumuksen, teistä jo kerättyjä henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja ei voida käsitellä enää osana tutkimusta, vaan ne hävitetään, mikäli niiden poistaminen aineistosta on edelleen mahdollista.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on saada tietoa ohjaajien tärkeydestä opetuksessa opettajan näkökulmasta.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimuksen toteuttaa Kaisa Ala-Korpela Yhteisöpedagogi opiskelija. Tutkimus tehdään Omnialle ja sen ohjaajana toimii Maarit Honkanen.

Tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet

Tutkittavalta toivotaan vastauksia kysymyksiin, jotka koskevat ohjaajien työpanosta oppitunneilla ja sitä ennen. Tutkimus tehdään opettajan näkökulmasta ja heidän kokemuksistaan ohjaajista tunneilla ja muussa oppilaitos toiminnassa. Haastattelu kestää max. 1 h.

Tutkimuksen mahdolliset hyödyt

Saadaan tietoa ohjaajien tärkeydestä oppitunneilla ja heidän avustansa opettajille ja oppilaille.

Tutkimuksesta mahdollisesti seuraavat haitat ja epämukavuudet

Ei haittaa tutkittavalle.

Kustannukset ja niiden korvaaminen

Tutkimukseen osallistuminen ei maksa teille mitään. Osallistumisesta ei myöskään makseta erillistä korvausta.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Tutkimus, joka on opinnäytetyö Humanistiseen ammattikorkeaan, julkaistaan Theseus-tietokannassa ja se on julkinen. Myös Omnian intraan tulee tiedote opinnäytetyöstä.

Tutkimuksen päätyminen

Myös tutkimuksen suorittaja voi keskeyttää tutkimuksen. Tutkimuksen peruunnuttua tutkittava ei saa siitä tietoa erikseen ja kaikki häntä koskeva tutkimusmateriaali tuhoaan asian mukaisesti.

Tutkimuksen aineistojen mahdollinen jatkokäyttö / arkistointi/ avaaminen

Opinnäytetyön valmistuessa tutkimusmateriaali tuhoaan asianmukaisesti ja sitä ei jatko käytetä.

Tutkimuksen aineistojen hävittäminen

Aineisto tuhoaan välittömästi opinnäytetyön valmistuessa. Aineisto on äänitalenne ja se deletoidaan.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.

Tutkijoiden yhteystiedot

Tutkija / opinnäytetyötekijä

Nimi: Kaisa Ala-Korpela

Puh. XXXX

Sähköposti: xxx

Tutkimuksesta vastaa / opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: Lehtori

Nimi: Satu Riikonen

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Puh. xxx

Sähköposti: satu.riikonen (at) humak.fi

Tutkimuksen tietosuojaseloste: Henkilötietojen käsittely tutkimuksessa

Tässä tutkimuksessa käsitellään teitä koskevia henkilötietoja voimassa olevan tietosuojalainsäädännön (EU:n yleinen tietosuojastatus, 679/2016, ja voimassa oleva kansallinen lainsäädäntö) mukaisesti. Seuraavassa kuvataan henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat.

Tutkimuksen rekisterinpitäjä

Rekisterinpitäjällä tarkoitetaan tahoa, joka yksin tai yhdessä toisten kanssa määrittelee henkilötietojen käsittelyn tarkoitukset ja keinot. Rekisterinpitäjä voi olla korkeakoulu, toimeksiantaja, muu yhteistyötaho, opinnäytetyöntekijä tai jotkut edellä mainituista yhdessä (esim. korkeakoulu ja opinnäytetyöntekijä yhdessä).

Tässä tutkimuksessa henkilötietojen rekisterinpitäjä on:

Korkeakoulu	☐	
Toimeksiantaja	☐	Toimeksiantajan nimi: Humanistinen ammattikorkeakoulu
Muu yhteistyötaho	☐	Yhteistyötahon nimi: Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnia
Opinnäytetyöntekijä	x	

Voitte kysyä lisätietoja henkilötietojenne käsittelystä rekisteripitäjän yhteyshenkilöltä

Rekisterinpitäjän yhteyshenkilön nimi: Kaisa Ala-Korpela
 Organisaatio: Humanistinen ammattikorkeakoulu
 Puh. xxx
 Sähköposti: xxx

Tutkimuksessa teistä kerätään seuraavia henkilötietoja

Haastattelu tallennetaan ja tallenne litteroidaan. Haastattelun tulokset ja vastaukset kirjoitetaan anonymisti opinnäytetyöhön.

Teillä ei ole sopimukseen tai lakisääteiseen tehtävään perustuvaa velvollisuutta toimittaa henkilötietojanne vaan osallistuminen on täysin vapaaehtoista.

Tutkimuksessa kerätään henkilötietojanne myös seuraavista lähteistä

Tutkimuksessa ei kerätä henkilötietojanne muista lähteistä.

Henkilötietojenne suojausperiaatteet

Haastattelu tallennetaan puhelimitse ja tallenne jää vain henkilökohtaiseen puhelimeni. Tallennetta ei lähetetä mihinkään ja se litteroidaan. Kysymyksiin voi vastata anonymisti ja vain haastattelijalla tietää haastateltavan identiteetin.

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus

Henkilötietojenne käsittelyn tarkoitus on saada tallenne haastattelusta. Haastattelun voi tehdä anonymisti, jolloin vain haastattelijalla on tieto haastateltavan henkilöllisyydestä.

Henkilötietojenne käsittelyperuste

- Tieteellisen tutkimuksen käsittelyperusteena on yleensä *yleisen edun mukainen tehtävä*. Voi olla myös suostumus.
- Opinnäytetyössä käsittelyperuste on yleensä *suostumus*

Tutkimuksen kesto aika (henkilötietojenne käsittelyaika)

Tutkimus kestää vuoden 2024 loppuun.

Mitä henkilötiedoillenne tapahtuu tutkimuksen päättyttyä?

Tallenne haastattelusta tuhotaan opinnäytetyön valmistuessa viimeistään vuoden 2024 lopussa.

Tietojen luovuttaminen tutkimusrekisteristä

En luovuta tietoa haastateltavien henkilöllisyydestä muille kuin ohjaavalle opettajalle humanistisessa ammattikorkeassa niitä hänen pyytäessä.

Henkilötietojenne mahdollinen siirto EU:n tai ETA-alueen ulkopuolelle

Ei siirtoa.

Rekisteröitynä teillä on oikeus

Koska henkilötietojanne käsitellään tässä tutkimuksessa, niin olette rekisteröity tutkimuksen aikana muodostuvassa henkilörekisterissä. Rekisteröitynä teillä on oikeus:

- saada tietoa henkilötietojen käsittelystä
- tarkastaa itseänne koskevat tiedot
- oikaista tietojanne
- rajoittaa tietojenne käsittelyä
- rekisterinpitäjän ilmoitusvelvollisuus henkilötietojen oikaisusta tai käsittelyn rajoittamisesta
- oikeus vastustaa tietojen käsittelyä
- oikeus olla johtumatta automaattisen päätöksenteon kohteeksi ilman lainmukaista perustetta
- tehdä valitus tietosuojavaltuutetun toimistoon, jos katsotte, että henkilötietojanne on käsitelty tietosuojalainsäädännön vastaisesti

Jos henkilötietojen käsittely tutkimuksessa ei edellytä rekisteröidyn tunnistamista ilman lisätietoja eikä rekisterinpitäjä pysty tunnistamaan rekisteröityä, niin oikeutta tietojen tarkastamiseen, oikaisuun, poistoon, käsittelyn rajoittamiseen, ilmoitusvelvollisuuden ja siirtämiseen ei sovelleta. Voitte käyttää oikeuksianne ottamalla yhteyttä rekisterinpitäjään.

Tutkimuksessa kerättyjä henkilötietoja ei käytetä profilointiin tai automaattiseen päätöksentekoon

Henkilötietojen käsittely aineistoa analysoitaessa ja tutkimuksen tuloksia raportoitaessa

Teistä kerättyä tietoa ja tutkimusaineistoa käsitellään luottamuksellisesti lainsäädännön edellyttämällä tavalla. Yksittäisille tutkittavalle annetaan tunnuskoodi ja häntä koskevat tiedot säilytetään koodattuina tutkimusaineistossa. Aineisto analysoidaan koodattuna ja tulokset raportoidaan ryhmätasolla, jolloin yksittäinen henkilö ei ole tunnistettavissa ilman koodiavainta. Koodiavainta, jonka avulla yksittäisen tutkittavan tiedot ja tulokset voidaan tunnistaa, säilyttävät Kaisa Ala-Korpela, eikä tietoja anneta tutkimuksen ulkopuolisille henkilöille. Lopulliset tutkimustulokset raportoidaan ryhmätasolla eikä yksittäisten tutkittavien tunnistaminen ole mahdollista.

Tutkimusaineistoa ja tutkimuksen yhteydessä kerättyjä näytteitä säilytetään henkilökohtaisessa puhelimessa ja vuoden 2024 loppuun, jonka jälkeen ne hävitetään delemalla tallenne ja litterointi.

Liite 4

Saatekirje kysymyksiin

Opiskelen Humanistisessa ammattikorkeakoulussa yhteisöpedagogiksi. Teen opinnäytetyötä opettajien kokemuksista ammatillisten ohjaajien tarpeellisuudesta opetuksessa. Teen laadullisen kyselyn opettajille, koskien ohjaajien työnkuvaa oppitunneilla. Tämä kysely on suunnattu Upseerinkatu 11 työskenteleville ammatillisille opettajille sekä yhteisten tutkinnon osien opettajille. Opinnäytetyö julkaistaan avoimesti Theseus-tietokannassa.

Vastaamalla kyselyyn annatte luvan käyttää vastauksianne opinnäytetyössäni. Vastauksia säilytetään asianmukaisesti ja ne hävitetään opinnäytetyön valmistuttua. Kyselyssä ei kerätä henkilötietoja eikä tietoja mistä voisi tunnistaa vastaajan. Kysely on täysin anonyymi. Voitte myös keskeyttää kyselyn koska tahansa syytä ilmoittamatta.

Pyydän teitä vastaamaan kyselyyn, se vie aikaa n. 5–10 minuuttia.

Kysely toteutetaan yhteistyössä Omnian kanssa, tilaajan yhteyshenkilö Maarit Honkanen

Kysely on avoinna 14.6.2024 asti.

Lisätietoja saat tarvittaessa kyselyn tekijältä.

Opinnäytetyötekijä

Nimi: Kaisa Ala-Korpela

Puh. xxx

Sähköposti: kaisa.ala-korpela(at)omnia.fi

Opinnäytetyön ohjaaja

Titteli: Lehtori

Nimi: Satu Riikonen

Humanistinen ammattikorkeakoulu

Sähköposti: satu.riikonen(at)humak.fi

Liite 5

Haastateltavan suostumuslomake

Tutkimuksen nimi: Parempi oppimisympäristö kaikille, ohjaajan tärkeys ammattioppilaitoksessa.

Tutkimuksen toteuttaja: Humanistinen ammattikorkeakoulu, Kaisa Ala-Korpela, xxx [kaisa.ala-korpela\(at\)humak.fi](mailto:kaisa.ala-korpela(at)humak.fi). Ohjaava opettaja Satu Riikonen, [satu.riikonen\(at\)humak.fi](mailto:satu.riikonen(at)humak.fi).

Minua ”haastateltavan nimi” on pyydetty osallistumaan yllä mainittuun tutkimukseen, jonka tarkoituksena on saada tietoa ohjaajien tärkeydestä opetuksessa opettajan näkökulmasta.

Olen saanut tiedotteen tutkimuksesta ja ymmärtänyt sen. Tiedotteesta olen saanut riittävän selvityksen tutkimuksesta, sen tarkoituksesta ja toteutuksesta, oikeuksistani sekä tutkimuksen mahdollisesti liittyvistä hyödyistä ja riskeistä. Minulla on ollut mahdollisuus esittää kysymyksiä ja olen saanut riittävän vastauksen kaikkiin tutkimusta koskeviin kysymyksiini.

Olen saanut tiedot tutkimukseen mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua tutkimuksen tietosuojaselosteeseen.

Osallistun tutkimukseen vapaaehtoisesti. Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan tutkimukseen.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani tutkimukseen.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista. Voin keskeyttää tutkimukseen osallistumisen tai peruuttaa suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän (voin jatkaa sitä myöhemmin) tutkimuksen, keskeyttämiseen asti kerättyjä tietoja voidaan käyttää tutkimuksessa. Jos peruutan suostumukseni, minusta jo kerättyjä henkilötietoja, näytteitä ja muita tietoja ei voida käsitellä enää osana tutkimusta, vaan ne hävitetään, mikäli niiden poistaminen aineistosta on edelleen mahdollista.

Allekirjoituksellani vahvistan osallistumiseni tähän tutkimukseen.

Jos tutkimusaineistoa jatkokäytetään tai avataan, annan allekirjoituksellani suostumukseni myös tähän.

Jos tutkimukseen liittyvien henkilötietojen käsittelyperusteena on suostumus, vahvistan allekirjoituksellani suostumukseni myös henkilötietojeni käsittelyyn. Minulla on oikeus peruuttaa suostumukseni tietosuojaselosteessa kuvatulla tavalla.

_____ / _____ . _____ . _____

Allekirjoitus: _____

Nimenselvennys: _____

Alkuperäinen allekirjoitettu tutkittavan suostumus sekä kopio tutkimustiedotteesta liitteineen jäävät tutkijan arkistoon. Tutkimustiedote liitteineen ja kopio allekirjoitetusta suostumuksesta annetaan tutkittavalle.